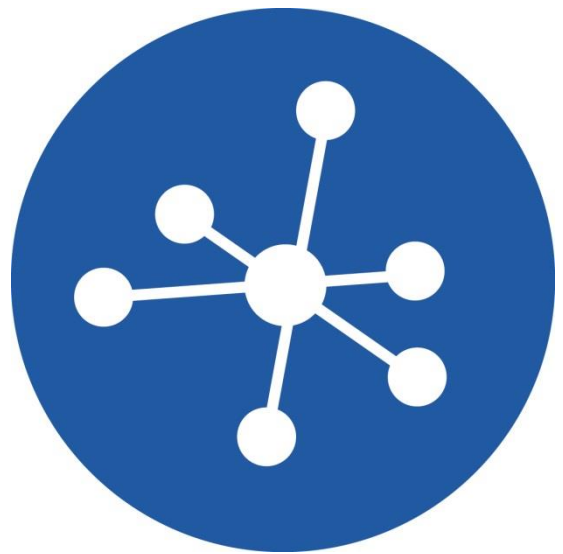

Omistajapoliittiset linjaukset

Konserniohje

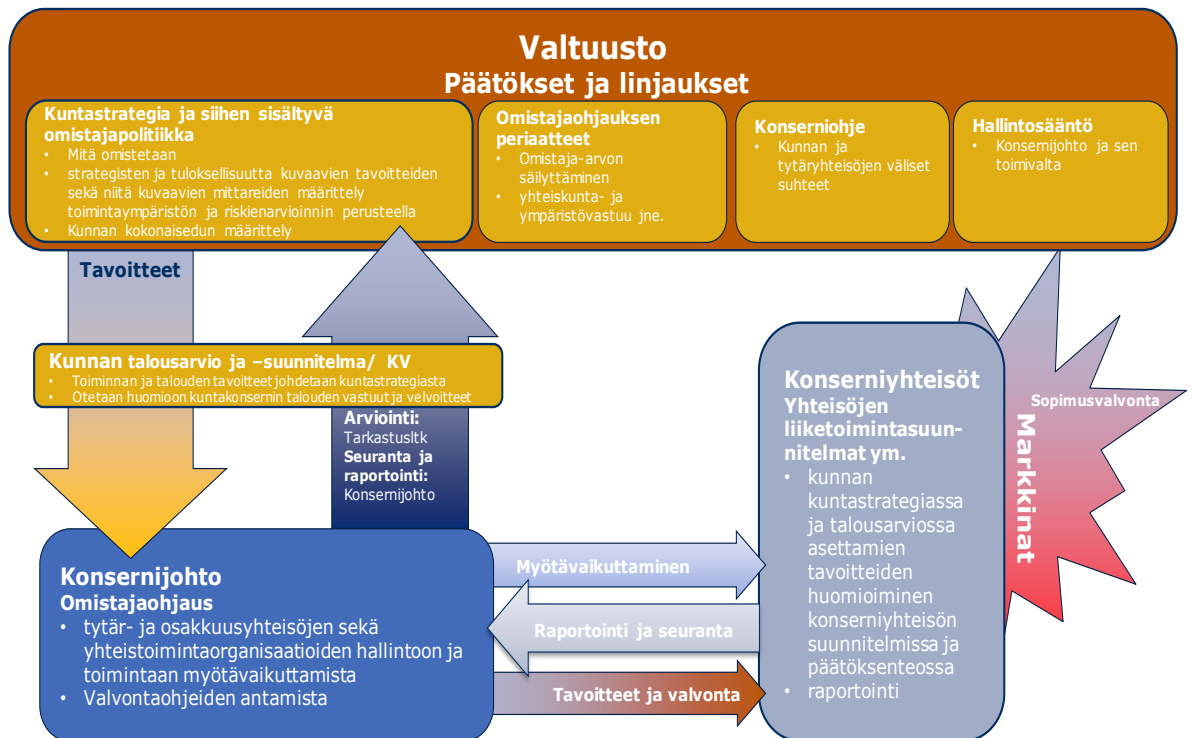
Sisällys

Osa I - Omistajapoliittiset linjaukset	1
1.1 Kuntastrategia ja omistajapolitiikka.....	1
1.2 Kaupunkikonsernin rakenne ja omistukset yhtiöissä	2
1.3 Omistajapoliittiset linjaukset ja tavoitteet	2
1.4 Omistajapoliittiset linjaukset yhteisöittäin	3
1.4.1 Forssan kaupungin vesihuoltoliikelaitos	3
1.4.2 Tytäryhtiöt	4
1.4.3 Osakkuusyhteisöt.....	8
1.4.4 Kuntayhtymät.....	11
1.5 Käsitteet.....	13
Osa II - Konserniohjeet	1
2.1 Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite.....	1
2.2 Soveltamisala	1
2.3 Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen.....	2
2.4 Konserniohjeen sitovuus	2
2.5 Kaupungin toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallan jako	2
2.6 Kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus.....	4
2.7 Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen.....	5
2.8 Kaupungin luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen	6
2.9 Velvollisuus hankkia kaupungin kanta (ennakkosuostumus) asiaan ennen päätöksentekoa	7
2.10 Konsernin sisäiset palvelut ja yhteiset periaatteet	8
2.11 Tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen	11
2.12 Tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa	12
2.13 Tiedottaminen.....	19
2.14 Kuntakonsernin tarkastus	20
2.14.1 Tilintarkastus.....	20
2.14.2 Tarkastuslautakunta	20
2.14.3 Sisäinen tarkastus	20
2.15 Voimaantulo.....	20

Osa I - Omistajapoliittiset linjaukset

1.1 Kuntastrategia ja omistajapolitiikka

Omistajapolitiikka on osa kuntalain 37 §:n tarkoittamaa kuntastrategiaa, jonka valtuusto hyväksyy. Omistajapolitiikassa määritetään, missä kunnan on perusteltua olla omistajana ja sijoittajana. Omistajapolitiikassa asetetaan kriteerit, joilla arvioidaan omistuksen vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta. Omistajapolitiikka linjaa omistajaohjauksen sisältöä ja konkretisoituu konserniyhteisöille kunnan talousarviossa asetettuina tavoitteina.

Omistajapoliittiset linjaukset vahvistetaan valtuustossa erikseen joko osana kaupunkistrategiaa tai konserniohjeistusta, johon sisältyy omistajapoliittiset linjaukset, konserniohje ja hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva ohje.

Näissä omistajapoliittisissa linjauksissa ei käsitellä kaupungin omaisuutta laajemmin, ainoastaan liikelaitoksen, tytäryhtiöiden ja osakkuusyhteisöjen (sisältää myös omistusyhteisyrietykset) osalta.

Valtuusto on 19.12.2016 hyväksynyt Forssan kaupungin maapoliittisen ohjelman vuosille 2016 - 2020 ja kaupunkikonsernin tilaohjelman 14.4.2014.

1.2 Kaupunkikonsernin rakenne ja omistukset yhtiöissä

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja säätiöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Forssan kaupungin konserniin kuuluvat seuraavat kaupungin määräysvallassa olevat yhteisöt tytäryhteisöineen:

- Forssa-asunnot Oy
 - o As. Oy Forssan Ystävyysdenpuisto
- Forssan Yrityskehitys Oy
 - o Forssa Invest Oy
 - o Kiint. Oy Forssan Lastu
 - o Kiint. Oy Forssan Kassinkatu
- Loimijoen Kuntapalvelut Oy

Kunnan osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyrittystä ja osakkuusyrittystä.

Kaupungin osakkuusyhteisöjä ovat mm. seuraavat yhteisöt:

- Hevosopisto Oy
- Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy
- As. Oy Forssan Hakaniitty
- As. Oy Tölönrivi
- Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry
- Hämeen Ammattikorkeakoulu Oy

Lisäksi kaupungilla on joitakin yksittäisiä osakehuoneiston hallintaan oikeuttavia osakkeita eri asunto-osakeyhtiöissä kaupungin keskustassa.

Kaupunki on jäsenenä seuraavissa kuntayhtymissä:

- Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä
- Hämeen maakuntaliitto
- Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä
- Eteva kuntayhtymä

1.3 Omistajapoliittiset linjaukset ja tavoitteet

Omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään ne pitkän aikavälin tavoitteet, joita kaupungilla on omistuksiinsa liittyen. Omistajapoliittisissa linjauksissa asetetaan yhtiöille strategisia kehittämistavoitteita sekä tavoitteita toiminnan tuloksellisuudelle kuten vaikuttavuudelle, laadulle, kustannustehokkuudelle, kannattavuudelle, omaisuuden arvon kehittymiselle ja tulokselliselle käytölle. Omistajapoliittiset linjaukset ovat strategisia pitkän aikavälin linjauksia ja tavoitteita. Omistajapolitiikka johdetaan kaupunki-

strategiasta ja se on pohjana omistajaohjaukselle ja vuosittaisille talousarviossa asetettaville konsernitavoitteille.

Omistajapolitiikan ja omistajaohjauksen keskeinen sisältö tytäryhteisöjen ja soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen osalta koostuu seuraavista osaluista:

1. Kuntastrategiasta johdetut omistajapoliittiset tavoitteet (kehittämisisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote)
2. Konserniohje
3. Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva ohje
4. Konserniohjaus

1.4 Omistajapoliittiset linjaukset yhteisöittäin

1.4.1 Forssan kaupungin vesihuoltoliikelaitos

Tehtävä/Missio: Forssan vesihuoltoliikelaitoksen tehtävänä sille vahvistetulla toiminta-alueella on turvata kuluttajien ja yritysasiakkaiden tarvitsema talousvesi niin määrän kuin laadunkin osalta sekä johtaa ja puhdistaa jätevedet vähintään voimassa olevien lupaehtojen mukaisesti.

Visio: Forssan seudulla on yksi toimija, joka huolehtii seudun vesihuollon järjestämisestä.

Kunnallisesta liikelaitoksesta säädetään kuntalain 9 luvussa. Liikelaitoksen taloutta hoidetaan kuntalain 120 §:n mukaisesti. Liikelaitos toimii osana kaupunkia.

Valtuusto asettaa toiminnalliset ja taloudelliset konsernitavoitteet liikelaitokselle. Tavoitteet on määritelty sitoviksi ja niiden mahdollisista muutoksista päättää valtuusto.

Toimintaa jatketaan liikelaitosmuotoisena toimintavarmasti ja kustannustehokkaasti. Tuottojen tulee kattaa pitkällä aikavälillä investointikustannukset. Kaupungille suoritettava korvaus peruspääomasta vahvistetaan talousarvion yhteydessä vuosittain.

Yhtiöittäminen saattaa tulevaisuudessa olla perusteltua (esim. jos muita kuntia tulee mukaan). Yhtiöittämisen tulee olla sekä toiminnallisesti että taloudellisesti järkevää sekä perustettavan yhtiön että kaupunkikonsernin kannalta. Yhtiössä on kaupungilla määräysvalta.

1.4.2 Tytäryhtiöt

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja säätiöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Forssan kaupungin konserniin kuuluvat seuraavat kaupungin määräysvallassa olevat yhteisöt tytäryhteisöineen:

- Forssa-asunnot Oy
- Forssan Yrityskehitys Oy
- Loimijoen Kuntapalvelut Oy

Tytäryhtiöiden toiminta on osakeyhtiölain mukaista. Kaupungin ohjausrooli tytäryhtiön toiminnassa on vahva. Forssan kaupunki ohjaa tytäryhtiöidensä toimintaa talousarviossa asetettavien konsernitavoitteiden ja/tai sitoutuneelta pääomalta vaadittavan tuoton, konserniohjeen sekä yhtiön hallitustyöskentelyn kautta. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kaupungin tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kaupunkikonsernin kokonaisuus.

Tytäryhteisöt noudattavat omassa toiminnassaan kaupunginvaltuuston hyväksymiä omistajapoliittisia linjauksia, konserniohjetta ja hyvän hallinnon periaatteita.

Kaupungin tytäryhtiöiden toimintaa voidaan ohjata esimerkiksi seuraavin tavoin: tytäryhtiön toiminnan säilyttäminen ennallaan, toiminnan uudelleensuuntaaminen, omistuspohjan laajentaminen, kehittäminen osakkuusyhtiöksi tai omistuksesta luopuminen.

Forssan Yrityskehitys Oy (Fyk)

Omistus 100 %

Toimiala

Yhtiön toimialana on järjestää yritysneuvonta- ja elinkeinopalveluja, edistää Forssan seudun elinkeinoelämän kehittämistä, tuottaa kiinteistöjen ylläpitoon liittyviä palveluita sekä omistaa, hallita, rakentaa, ylläpitää, vuokrata ja luovuttaa edelleen kiinteistöjä, rakennuksia, rakennelmia, huoneistoja ja osakkeita sekä kaikki muu laillinen toiminta.

Kehittämisvisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote

Yhtiön toiminta-ajatus on olla kehitysyhtiö, joka aktiivisella otteellaan parantaa yrityksiä toimintaedellytyksiä, kannattavuutta ja kasvua sekä lisää seudullista elinvoimaa.

Yhtiö pidetään kokonaan kaupungin omistuksessa tai ainakin määräysvallassa. Yhtiö toimii tiiviissä yhteistyössä seudun muiden yrityspalvelutoimijoiden ja oppilaitosten kanssa.

Toiminnan periaatteena ovat:

- Fyk mahdollistaa ja edesauttaa yrityksiä kasvua sekä kannattavuutta.
- Fyk toimii Forssan seudun hyvinvoinnin ja elinvoimaisuuden priimusmoottorina ja kehitysyksikkönä.
- Fyk toimii aloitteellisesti seudun elinkeinoelämän hyväksi, kaupungin ja seudun elinvoimaohjelmaa toteuttaen. Kiinteistöjen omistusta ja hallintaa kehitetään edelleen tuottavaksi toiminnaksi sekä yritysten kasvua ja elinkaarta tukevaksi.
- Fyk tarjoaa uusia ratkaisumalleja yrityksille ja verkostoituu aktiivisesti. Henkilökunnan ammattitaito saatetaan vastaamaan tulevaisuuden tarpeita sekä digitalisaation tuomia muutoksia. Tulevaisuustietoisuutta lisätään yli toimirajojen.
- Fyk:n toiminta perustuu yhdessä määritellyyn strategiaan. Toiminta on vuorovaikutteista ja muutoksiin reagoidaan nopeasti sekä joustavasti.

Periaatteet/reunaehdot yrityselämän edistämiseksi ovat:

- Fyk:llä voi olla kaupungin takaamaa lainaa enintään 20 miljoonaa euroa lunastussopimuksia vastaan; Fyk tuo 20 miljoonaan euroon asti lainavarain rakennettavien tilojen lunastussopimukset tiedoksi kaupunginhallitukselle.

FYK tarvitsee lainanottoon kaupunginvaltuuston takauspäätöksen ja kaupunginhallituksen lainan yksilöintipäätöksen.

Fyk ei kilpaile rahalaitosten kanssa.

- minimikriteerit lunastussopimuksille ovat:

1. uusien työpaikkojen syntyminen/työllistämisenäkökulma
2. sopimusosapuolen omavaraisuusaste yli 20 %
3. sopimusosapuolen omarahoitusosuus 15 %
4. maksimilaina-aika 15 vuotta
5. Fyk:n saama tuotto vähintään 1,2 %
6. sopimusosapuolen omavaraisuusaste yli 20 %

Kaupunki ei odota osingonjakoa. Kaupunki ostaa yhtiön elinkeinopalveluita vuosittain talousarvion valmistelun yhteydessä sovittavalla summalla. Kiinteistöhallinnan tulee olla tuottavaa toimintaa.

Forssa-asunnot Oy

Omistus 100 %

Toimiala

Yhtiön toimialana on Forssan kaupungissa asuntotarpeen tyydyttämiseksi omistaa, hallita ja pitää yllä kiinteistöjä ja rakennuksia, hankkia, omistaa ja vuokrata kiinteistöjä sekä niiden hallintaan oikeuttavia osakkeita sekä vuokrata asuntoja tai osaomistusta koskevien säännösten mukaisesti myydä ja luovuttaa asuntoja asunnontarvitsijoille. Tarkoituksenaan toteuttamiseksi yhtiö voi toimia rakennuttajana tai tehdä rakennuttamissopimuksia rakentamista harjoittavien tahojen kanssa.

Kehittämisvisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote

Forssa-asunnot Oy pidetään kaupungin määräysvallassa. Yhtiötä kehitetään voimakkaasti, jotta yhtiön kannattavuus ja asuntojen käyttöaste saadaan paranemaan.

Tavoitteena on nykyaikainen ja tehokkaasti hoidettu vuokra-asuntoyhtiö.

Yhtiö toteuttaa osaltaan kaupungin asumisen linjauksia ja pitkänaikavälin suunnitelmia. Yhtiöllä on tärkeä rooli kaupungin elinvoimaisuuden lisäämisessä. Yhtiö tekee tiivistä yhteistyötä kaupungin ja Forssan Yrityskehitys Oy:n kanssa siinä, miten konsernin omistamien asuntojen ja teollisuuskiinteistöjen avulla tuetaan kaupungin elinkeinopolitiikkaa ja muuta kehittämistä. Yhtiön toiminnassa huomioidaan järkivihreät toimintaperiaatteet mm. energiatehokkuudessa ja jätteiden käsittelyssä.

Toimenpiteitä /tavoitteita yhtiötä kehitettäessä ovat ainakin seuraavat:

- asuntokannan laadun parantaminen ja kehittäminen ja asuntojen määrän pienentäminen
- rakennuskannan markkinointi ja yhtiön imagon parantaminen
- kiinteistöjalostus ja pitkän aikavälin kehittämisohjelman laatiminen, joka sisältää esim. seuraavaa:
salkuttaminen, kiinteistöjen tai niiden osan muuttaminen asunto-osake-yhtiöksi ja osakkeiden myyminen omistusasunnoiksi, kiinteistö-

jen

peruskorjaukset ja purkamiset, uudisrakentaminen

- rahoitussuunnittelu siten, että yhtiö pystyy tekemään tarvittavat peruskorjaukset investoinnit ja sen lainanhoitokyky säilyy
- erityisryhmien tarpeiden huomioiminen (sosiaalinen asuminen)
- käyttöasteen nostaminen lähemmäs 100 %:a
- vuokratason pitäminen kohtuullisena

Kaupunki ei odota osingonjakoa, vaan tuotot käytetään kiinteistökannan ylläpitoon.

Loimijoen Kuntapalvelut Oy

Omistus Forssan kaupunki 59,2 % , FSHKY 40%, LHKK 0,4 % ja Humppilan kunta 0,4 %

Toimiala

Yhtiön toimialana on tuottaa ja järjestää kunnille, kuntayhtymille sekä kunnallisille yhtiöille ja muille yhteisöille ateria- ja puhtaanapitopalveluja, talous- ja palkkahallinnon laskentapalveluja sekä muita tukipalveluja. Yhtiö voi tuottaa ja järjestää koulutus- ja konsultointipalveluja. Yhtiö voi toimintaansa varten omistaa ja hallita kiinteää omaisuutta ja osakkeita.

Kehittämisvisio, toiminnan tavoitteet ja tuotto-odote

Yhtiö pidetään jatkossakin kaupungin sidosyksikkönä (in house). Suurena haasteena on sote- ja maakuntauudistuksen mukanaan tuomat muutokset. Tavoitteena on omistuspohjan laajentaminen esim. mahdollisen tulevan maakunnan in house -yhtiöksi, jolloin yhtiö voisi myydä ateria- ja siivouspalveluita suoraan myös hoivan osalta maakunnalle.

Palvelujen on oltava kustannustehokkaita ja kilpailukykyisiä. Uusi keskuskeittiö ja uudet työtavat mahdollistavat tuottavuuden kasvun ja kilpailukykyyn paranemisen ja samalla varmistavat osaltaan työpaikkojen säilymisen Forssassa.

Tavoitteena on yhtiön toiminnan laajentaminen uusiin palveluihin esim. kiinteistöhoitopalveluihin ja uusiin omistaja-asiakkaisiin.

Lähiruuan käyttöä kasvatetaan mahdollisuuksien mukaan.

Yhtiön laskentayksikön mahdollisen liiketoimintasiirron/-kaupan tai muun uuden yhteistyömallin avulla pyritään turvaamaan kustannustehokkaat ja laadukkaat laskentapalvelut tulevaisuudessa. Kaupunki omistajana pyrkii varmistamaan taloushallinnon työpaikkojen säilymisen Forssassa ja henkilökunnan siirtymisen vanhoina työntekijöinä uudelle työnantajalle myös liiketoiminnan muutostilanteessa.

Kaupungilla ei ole varsinaista tuotto-odotusta osinkojen muodossa, vaan tavoitteena ovat kilpailukykyiset, kustannustehokkaat ja laadukkaat palvelut.

1.4.3 Osakkuusyhteisöt

Kunnan osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyyttä ja osakkuusyritystä.

Kaupungin rooli omistajana osakkuusyhtiöidensä toiminnan ja talouden ohjauksessa on rajoittuneempi kuin tytäryhtiöissä. Osakkaat yhdessä määrittelevät yhtiön omistajapoliittiset ja toiminnalliset linjaukset.

Kaupunki haluaa olla mukana osaomistajana vain sellaisissa osakeyhtiömuotoon perustetuissa toiminnoissa, joilla katsotaan olevan positiivinen vaikutus Forssan ja Forssan seudun kehitykseen esim. palvelutuotannon taikka elinkeinopolitiikan osalta ja kaupungin omistus vauhdittaa ja edesauttaa em. toiminnan syntymisessä, tuottaa synergiaetua kaupungin järjestämisvastuulla olevan toiminnan kannalta tai mahdollistaa ulkopuolisen rahoituksen saamista em. toimintaan.

Osakkuusyhtiöiden omistajapoliittiset linjaukset

Hevosopisto Oy

Omistajat:

Suomen Valtio, Suomen Hippos ry, Suomen Ratsastajainliitto ry sekä Forssan kaupunki (7,7 %), Jokioisten ja Ypäjän kunnat

Hevosopisto Oy on yleishyödyllinen osakeyhtiö, joka pitää yllä oppilaitosta nimeltä Ypäjän Hevosopisto. Oppilaitos toimii valtioneuvoston luvalla ja opetusministeriön valvonnassa. Yhtiö ei jaa osinkoja.

Missio ja strategia:

Missio on kouluttaa hevosalalle kansainvälisen tason ammattilaisia.

Hevosopisto toimii Kanta-Hämeessä Ypäjällä. Toimipisteitä on tämän lisäksi mm. Vermossa. Oppilaat Hevosopistoon tulevat ympäri Suomea. Hevosopisto on Suomen johtava hevosalan kouluttaja. Hevosopiston merkitys koko seutukunnan elinvoiman kannalta on merkittävä.

Omistajana Forssan kaupungin intressi on:

- Hevosopiston toiminta on taloudellisesti vakaalla pohjalla
- Koulutustoiminta on valtakunnan huippua ja kansainvälistä tasoa
- Kilpailu- ja muuta toimintaa kehitetään ja siitä saadaan taloudellista tulosta
- Päätoimipaikkana säilyy Kanta-Häme ja Ypäjä
- Yhteistyötä tehdään forssalaisten toimijoiden kanssa (oppilaitokset, yhdistykset, yritykset ja Pilvenmäki)
-

lhj.fi

Loimi- Hämeen Jätehuolto Oy

Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n omistajia ovat Akaan, Forssan, Huittisten, Loimaan, Sastamalan ja Someron kaupungit sekä Euran, Humppilan, Jokioisten, Kosken Tl, Oripään, Punkalaitumen, Säskylän, Tammelan, Urjalan ja Ypäjän kunnat. Yhtiön omistaa 16 kaupunkia ja kuntaa.

Forssa on yhtiön kotipaikka. Kaupunki on vuokrannut Kiimassuolla sijaitsevan toimipaikan samoin kuin kaatopaikan alueen yhtiölle pitkäaikaisen maanvuokrasopimuksen nojalla.

Kaupunki omistaa yhtiön osakkeista 16,92 prosenttia, ja se on yhtiön suurin omistajakunta. Yhtiö ei ole minkään omistajakunnan konserniyhteisö. Yhtiö on kaupungin omistusyhteisyhteisö. Kaupunki omistaa yhtiöstä sellaisen osuuden, joka luo kaupungin ja yhtiön välille pysyvän yhteyden ja edistää kaupungin toimintaa. Yhtiö on kaupungille merkittävä toimija suhteessa ja verrattuna kaupungin omiin konserniyhtiöihin.

Loimi- Hämeen Jätehuolto Oy toteuttaa omistajakunnilleen jätelaisissa säädettyä jätehuollon palvelutehtävää. Omistajakunnat ovat siirtäneet jätehuollon palvelutehtävänsä yhtiölle, mutta kunnat vastaavat palvelutehtävän hoitamisesta edelleen jätelain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisesti. Määräyksiä ovat mm. kunnan jätehuoltomääräykset.

Yhtiö toimii omakustannusperiaatteella. Palvelujen tuottamisen kustannukset katetaan jätteenkäsittelymaksuin ja palvelumaksuin.

Yhtiön päätökset voivat aiheuttaa omistajakuntiin vaikuttavia velvoitteita. Varsinkin yhtiön pitkäaikaiset sopimukset ja sitoumukset tulee harkita huolellisesti.

Yhtiön osakassopimuksen mukaan yhtiö kuulee osakkaita näiden asemaan vaikuttavissa keskeisissä jätehuoltoa koskevissa ratkaisuisa ennen päätöksentekoa. Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön varsinaisessa yhtiökokouksessa on päätettävä sellaisesta investoinnista, joka on enemmän kuin 50 prosenttia viimeisen vahvistetun tilinpäätöksen mukaisen liikevaihdon loppusummasta.

Omistajana Forssan kaupungin intressi on

- hyödyntää yhtiön osakkaiden tiedonsaantia ja vaikuttamismahdollisuuksia koskevat menettelyt päätöksenteossaan turvatakseen omansa ja muiden osakkaiden edut sekä yhtiön toimintaedellytykset
- tehdä tarvittaessa muille omistajakunnille omistajapolitiikan kehittämistä koskevia ehdotuksia/aloitteita
- tukea resurssiviisaasti yhtiötä sen toiminnassa kestävästä kiertotalouden lisäämiseksi samoin kuin jätteiden vähentämiseksi ja niiden lajittelun lisäämiseksi.

Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry

Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry:n tarpeellisuus selvitetään. Yhdistys on aikoinaan perustettu vanhustenhuollon kiinteistöjen rakentamista ja hallinnointia varten. Yhdistyksen toiminnan lakatessa siirtyy omaisuus kaupungille.

Hämeen ammattikorkeakoulu Oy (HAMK)

Omistajat: Hämeenlinna, Valkeakoski, Riihimäki, Forssa (12,1 %), Tamme-la ja Hattula.

HAMK VISIO 2020:

HAMKilla on innostavin korkeakoulutus ja työelämälähtöisin.

Hämeen ammattikorkeakoulu on ammatillisesti profiloitunut alueen ainoa korkeakoulu. HAMK toteuttaa ammattikorkeakoululle lainsäädännössä määriteltyjä tehtäviä uudella, ainutlaatuisella tavalla. Tässä opiskelija on keskiössä ja työelämä välitön hyödynsaaja. HAMK on lähellä seutukuntien toimintaa.

Forssan kampus

Forssan HAMKin kampus on noin 550 opiskelijan ja 30 työntekijän korkeakouluuyhteisö, jossa koulutetaan sairaanhoitajia, ympäristösuunnittelijoita sekä biotalouden insinöörejä.

HAMKin merkitys Forssan kaupungin ja koko seutukunnan elinvoiman kannalta on merkittävä.

Omistajana Forssan intressi on:

- Varmistaa, että Forssan kampus (ja Mustiala Tammelassa) säilyy elinvoimaisena
- Huolehtia, että yhteistyö alueen yrityselämän kanssa sujuu ja yritys- ja kaupunkiyhteistyö lisääntyy
- Hyödyntää HAMKia uusien innovaatioiden (tutkimustoiminta) kehittämisessä
- Hyödyntää HAMKia kehittämis- ja hanketoiminnassa
- Hyödyntää ja olla mukana HAMKin kansainvälisessä toiminnassa
- Varmistaa, että Hämeen liiton ylläpitämän Hämeen kesäyliopiston roolia seudulla kasvatetaan ja kursseja järjestetään myös Forssassa.

1.4.4 Kuntayhtymät

FORSSAN AMMATTI-INSTITUUTTI | FAKTIA OY
LOUNAIHÄMEEN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä (LHKK)

Kuntayhtymän jäsenkunnat:

Forssa, Jokioinen, Humppila, Somero, Tammela, Urjala ja Ypäjä. Kuntayhtymän kaikki kiinteät toimipisteet sijaitsevat Forssassa.

Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä on ammatillisen koulutuksen edelläkävijä. Se vastaa opiskelijoiden ja työelämän osaamistarpeisiin Forssan seudulla järjestämällä työelämäläheisiä koulutuspalveluja tulevaisuuden tarpeita ennakkoiden. Lakisääteistä koulutusta tarjoaa kuntayhtymän Fors-

san ammatti-instituutti -niminen oppilaitos ja markkinaehtoista koulutusta kuntayhtymän Faktia Oy.

Strategia:

LHKK tarjoaa edelläkävijänä yleissivistystä ja osaamista yksilön ja yhteiskunnan tarpeisiin.

Kuntayhtymän tavoitetila 2020 (visio): Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä on sivistyksen, koulutuksen ja osaamisen kehittämisen edelläkävijä seudullisesti ja valtakunnallisesti.

LHKK:n merkitys Forssan kaupungin ja koko seutukunnan elinvoiman kannalta on merkittävä.

Omistajana Forssan intressi on:

- Varmistaa, että monialainen ja laaja toisen asteen koulutus Forssassa jatkuu
- Huolehtia, että yhteistyö alueen yrityselämän kanssa sujuu ja koulutusta yritysten tarpeisiin tuotetaan joustavasti
- Vahvistaa toisen asteen koulutusta kokonaisuutena
- Huolehtia siitä, että LHKK osaltaan huolehtii forssalaisten nuorten osaamisen kehittämisestä ja hyvinvoinnista
- Varmistaa, että kuntayhtymää koskeva päätöksenteko pysyy omissa käsissä eli nykyisillä jäsenkunnilla.

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän toiminta ja henkilöstö siirtyvät mahdollisen sote- ja maakuntaudistuksen yhteydessä maakuntaan. Kiinteä omaisuus eli tilat jäävät kuntayhtymän hallintaan. Vaihtoehtona on, että kuntayhtymä jatkaa kiinteistöjen omistajana ja vuokraa tiloja maakunnalle (perussopimuksen muutos vastaamaan uutta tilannetta) tai, että kuntayhtymä puretaan ja perustetaan erillinen kiinteistösaakeyhtiö hallinnoimaan kiinteistöjä.

Näistä vaihtoehtoista on teetetty seudullinen selvitys. Maakunnan järjestämisvastuulle siirtyvien sote-palvelujen toimitilojen omistus- ja hallintamallit (Inspira Oy:n raportti 13.4.2018).

Tehtävän ratkaisun on oltava kaupunkikonsernin kiinteistöhallinnan kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukainen ja kustannustehokas.

Alla olevat kuntayhtymät siirtyvät kokonaisuudessaan sote- ja maakunta-uudistuksen yhteydessä osaksi maakuntaa näillä näkymin vuoden 2020 alusta.

- Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Eteva kuntayhtymä
- Hämeen liitto

Sote- ja maakuntauudistuksen valmisteluun liittyvä edunvalvonta on keskeisessä asemassa uudistuksen vaikutuksiin Forssassa ja seutukunnalla.

1.5 Käsitteet

Emoyritys

Jos kirjanpitovelvollisella on kirjanpitolain 5 §:n mukainen määräysvalta kohdeyrityksessä, on edellinen emoyritys ja jälkimmäinen tytäryritys.

Konserni

Emoyritys tytäryrityksineen muodostaa konsernin.

Kuntakonserni

Yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tarkoitettu määräysvalta, on kunnan tytäryhteisö. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Kunnan määräysvaltaan kuuluva säätiö rinnastetaan kunnan tytäryhtiöön.

Määräysvalta

Kirjanpitovelvollisella katsotaan olevan määräysvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa yrityksessä (kohdeyritys), kun sillä on:

1. enemmän kuin puolet kohdeyrityksen kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja tämä äänen enemmistö perustuu omistukseen, jäsenyyteen, yhtiöjärjestykseen, yhtiösopimukseen tai niihin verrattaviin sääntöihin taikka muuhun sopimukseen; tai
2. oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä kohdeyrityksen hallituksessa tai siihen verrattavassa toimielimessä taikka toimielimessä, jolla on tämä oikeus, ja oikeus perustuu samoihin seikkoihin kuin 1 kohdassa tarkoitettu äänten enemmistö.

Osakkuusyritys

Omistusyhteisyritys on yritys, jossa kirjanpitovelvollisella on huomattava vaikutusvalta liiketoiminnan ja rahoituksen johtamisessa, mutta joka ei kuulu kirjanpitovelvollisen konserniin. Jollei kirjanpitovelvollinen muuta näytä, omistusyhteisyritystä pidetään osakkuusyrittynä, jos kirjanpitovelvollisella on vähintään viidesosa ja enintään puolet omistusyhteisyrittymisen osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä.

Omistusyhteisyritys

Kirjanpitovelvollisen konserniin kuulumaton yritys, jossa kirjanpitovelvollisella on sellainen omistusosuus, joka luo kirjanpitovelvollisen ja yrityksen välille pysyvän yhteyden ja on tarkoitettu edistämään kirjanpitovelvollisen tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yrityksen toimintaa. Jollei kirjanpitovelvollinen muuta näytä, yritystä pidetään omistusyhteisyriksenä, jos kirjanpitovelvollisella on vähintään viidesosa yrityksen osakepääomasta tai vastaavasta pääomasta.

Sidosyksikkö

Hankintayksiköstä muodollisesti erillinen ja päätöksenteon kannalta itsenäinen yksikkö, jota hankintayksikkö yksin tai yhdessä muiden hankintayksiköiden kanssa valvoo samalla tavoin kuin se valvoo omia toimipaikkojaan ja joka harjoittaa pääosaa toiminnastaan niiden hankintayksiköiden kanssa, joiden määräysvallassa se on (laki julkisista hankinnoista 10 §),

Tytäryhteisö

Yhteisö, jossa kunnalla on määräysvalta.

Osa II - Konserniohjeet

2.1 Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kuntakonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kuntakonsernia ja kunnan muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kuntakonsernin kokonaiset huomioon ottaen. Aktiiviseen omistajaohjaukseen kuuluu oleellisen osana vuoropuhelu tytäryhteisöjen kanssa.

2.2 Soveltamisala

Konserniohje koskee kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee pyrkiä siihen, että kunnan konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Näitä konserniohjeita sovelletaan soveltuvin osin myös Forssan vesihuolto-liikelaitokseen, joka on osa kaupunkia.

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja säätiöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Forssan kaupungin konserniin kuuluvat seuraavat kaupungin määräysvallassa olevat yhteisöt tytäryhteisöineen:

- Forssa-asunnot Oy
- Forssan Yrityskehitys Oy
- Loimijoen Kuntapalvelut Oy

Kunnan osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteisyrittäystä ja osakkuusyrittäystä.

Kunnan osakkuusyhteisöjä ovat mm. seuraavat yhteisöt:

- Hevosopisto Oy
- Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy
- As. Oy Forssan Hakaniitty
- As. Oy Tölönrivi
- Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry

Kunta on jäsenenä seuraavissa kuntayhtymissä:

- Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymä
- Hämeen maakuntaliitto
- Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
- Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä
- Eteva kuntayhtymä

2.3 Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Valtuusto päättää kuntalain 14 §:n mukaisesti konserniohjeesta. Siinä ilmaistaan suurimman osakkeenomistajan näkemys kuntaemon ja sen tytäryhtiöiden välisistä pelisäännöistä.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kunnan tytäryhteisöjen yhtiökokouksessa ja hallituksessa sekä muiden kunnan määräysvallassa olevien yhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan.

2.4 Konserniohjeen sitovuus

Kuntakonsernissa hyväksytyjä konserniohjeita noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti konsernijohdolle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

2.5 Kaupungin toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallan jako

Konsernijohto, konsernijohdon tehtävät sekä toimivalta on määritelty kaupungin hallintosäännön 4. luvussa.

Hallintosäännön määräykset ovat:

Konsernijohto (Hallintosääntö 23 §)

Kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, sekä kaupunginjohtaja ja talousjohtaja.

Konsernijohtoon tehtävät ja toimivallan jako (hallintosääntö 24§)

Kaupunginhallitus

1. vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle,
2. vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan,
3. määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon,
4. antaa valtuustolle kolmannesvuosittain raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvioon tulevasta kehityksestä ja riskeistä,
5. arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa sekä
6. käsittelee arvioinnin tulokset ja johtopäätökset valtuuston puheenjohtajiston kanssa,
7. seuraa ja arvioi yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä,
8. antaa kunnan ennakkokannan konserniohjeen edellyttämässä asioidessa,
9. vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista,
10. nimeää kunnan ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin sekä
11. nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet.

Kaupunginjohtajan ja talousjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan. Konserniohjaukseen liittyvää ohjaus- ja valvontavastuuta on annettu myös sivistysjohtajalle ja tekniselle johtajalle. He myös valmistelevat liikelaitoksia, kuntayhtymiä ja tytäryhteisöjä koskevia asioita kaupunginhallitukselle.

Kaupunginhallitus antaa yhteisöjen hallituksessa toimiville kaupungin edustajille merkittäviä taloudellisia ja toiminnallisia linjaratkaisuja koskevat ohjeet.

Muuten kaupunginjohtaja antaa edustajille ohjeet.

Edustajat seuraavat toimialan kehitystä sekä arvioivat yhteisön onnistumista toiminta-ajatuksen, strategioiden ja tavoitteiden saavuttamisen näkökulmista.

Yhteisöissä toimivat kaupungin edustajat saattavat merkittävät tai periaatteelliset ratkaisut kaupunginhallituksen tietoon. Tarvittavia yksityiskohtaisia toimintaohjeita tulee pyytää riittävän ajoissa.

Ennakkosuostumusmenettelyä koskevat yksityiskohtaiset ohjeet ovat ennakkosuostumusta koskevassa kohdassa.

2.6 Kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntastrategiasta ja siihen liittyvästä omistajapolitiikasta sekä yhteisön liiketoiminnasta.

Konsernijohton edustajat neuvottelevat kaupunginjohtajan johdolla syksyn konsernineuvotteluissa vuosittain kuluvan vuoden toteutumisesta ja seuraavalle vuodelle asetettavista tavoitteista ja talousarviosta Forssan vesihuolto-liikelaitoksen, Forssa-asunnot Oy:n, Forssan Yrityskehitys Oy:n, Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n, Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry:n, Forssan hyvinvointikuntayhtymän ja Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymän kanssa. Konsernineuvottelujen tulokset raportoidaan kaupunginhallitukselle.

Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisön hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa tulee ottaa huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kuntaan sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Tämän lisäksi tulee toimittaa tietoja mm. tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohton tarkemmin määrittelemällä tavalla.

Merkittävät taloudelliset ratkaisut ja investoinnit ovat asioita, joista tytäryhteisön tulee hankkia kaupungin kanta (ennakkosuostumus) ennen päätök-

sentekoa. Konserniohjeen luvussa 10 määritellään tarkemmin kaupungin etukäteiskantaa edellyttävät asiat.

Talouden suunnittelussa tulee ottaa huomioon valtiontukisäännökset ja niiden asettamat rajoitteet ja kilpailulain 4 a luvussa määritelty kilpailuneutra-
liteettia koskeva sääntely.

2.7 **Konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestäminen**

Kaupungin tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kunnanhallitukselle kuntakonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaan varten kaupungille kolmannesvuosittain raportti sille asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehittymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoiva viipymättä konsernijohtolle.

Kuntakonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tilikauden tulee olla kalenterivuosi, ellei tästä poikkeamiseen ole erityistä syytä. Kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa.

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kaupungille tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten. Talousjohtaja antaa tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

Yhteisön hallitus huolehtii siitä, että yhteisön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, että niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty. Kokonaisvastuu yhteisön riskienhallinnasta kuuluu hallitukselle. Sisäinen tarkastus ja tilintarkastaja arvioivat niitä prosesseja, joiden avulla organisaatiossa varmistetaan, että merkittävät riskit on ymmärretty ja että niitä hallitaan asianmukaisesti.

Riskien hallinta ja siihen liittyvä vakuuttamisvastuu on tytäryhteisöillä. Tarvittaessa kaupungin riskienhallintaryhmä avustaa ja antaa ohjeita vakuuttamiseen ja riskien hallintaan liittyvissä asioissa.

Tytäryhteisöillä ei ole oikeutta myöntää takauksia tai muita vastaavia sitoumuksia tai antaa pantteja, ellei kaupunginhallitus toisin päättä.

Merkittävistä taloudellisia riskejä koskevista asioista annetaan tieto jo neuvotteluvaiheessa kaupunginjohtajalle /talousjohtajalle.

Kaupunkikonsernissa noudatetaan yhtenäistä riskienhallintapolitiikkaa. Kaupungin riskienhallintatyöryhmä koordinoi koko kaupunkikonsernin riskienhallintaa. Tytäryhteisöt ja liikelaitokset luovuttavat työryhmän käyttöön riskienhallinnan kannalta tarpeelliset tiedot.

Riskienhallintatyöryhmään kutsutaan asiantuntijoiksi jokaisen tytäryhteisön ja liikelaitoksen edustaja.

Tytäryhteisöt sopivat vakuuttamisesta kulloinkin talousjohtajan kanssa. Vakuutuksista ja vakuutusten hoidosta järjestetään tarjouskilpailu, joka koskee koko kaupunkikonsernia.

Kaupungilla on erillinen 12.12.2011 hyväksytty Forssan kaupunkikonsernin riskienhallintapolitiikka ja sitä täydentävä 27.6.2016 hyväksytty sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje (toimintatapa).

2.8 Kaupungin luottamushenkilöiden tiedonsaantioikeuden turvaaminen

Kaupungin luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita luottamushenkilö pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaan eivät ole vielä julkisia ja jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Tietopyyntö esitetään kirjallisesti konsernijohtolle eli kaupunginjohtajalle ja hänen estyneenä ollessaan talousjohtajalle. Konsernijohto tekemänsä arvioinnin jälkeen pyytää tarpeelliset tiedot tytäryhteisöltä.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamiaan tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

Tarkastuslautakunnan tietojensaantioikeutta käsitellään konserniohjeen kohdassa 15 Kuntakonsernin tarkastus.

2.9 Velvollisuus hankkia kaupungin kanta (ennakkosuostumus) asiaan ennen päätöksentekoa

Kuntakonserniin kuuluvan yhteisön on ennen omaa päätöksentekoa hankittava konsernijohtajan ennakkokäsitys konserniohjeessa ja/tai yhtiöjärjestyksessä määriteltyihin asioihin. Kunnan ennakkokäsityksen hankkiminen on keino ohjata ja valvoa konserniin kuuluvan tytäryhteisön toimintaa ja taloutta. Yhteisön johto toimii huolellisesti ja yhteisön edun mukaisesti ja pääomistajan ennakkokäsityksen hankkiminen on näiden velvoitteiden mukaista.

Ennakkokäsityksen hankkimisessa ei ole kyse yhteisön sisäisen päätöksen tai yhteisöä koskevan lain mukaisen toimitusjohtajan tai hallituksen vastuun siirtämisestä kunnanhallitukselle tai konsernijohtolle eikä se merkitse minkäänlaisen oikeudellisen yhteisvastuun synnyttämisestä. Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävästä asiasta on aina yhteisön omalla päätöksentekovelvollisuudella, vaikka kunnan ennakkokäsitys päätettävään asiaan on hankittu ennen yhteisön päätöstä.

Mikäli yhteisön toimitusjohtaja tai hallitus tekee ennakkokäsityksen hankkimista edellyttävässä asiassa päätöksen vastoin kunnan näkemystä, kunnalla on mahdollisuus erikseen harkita siihen liittyvät mahdolliset jatkotoimenpiteet.

Ennakkokäsitysmenettelyn alaista asiaa ei välttämättä käsitellä yhteisön yhtiökokouksessa. Silloin, kun ennakkokäsitysmenettelyn piiriin kuuluvasta asiasta päättäminen kuuluu yhteisön yhtiökokoukselle, asia otetaan normaalilla tavalla yhdeksi kohdaksi yhtiökokouksen asialistalle.

Ennakkosuostumus

Yhteisön hallituksen/toimitusjohtajan on hankittava jo asian valmisteluvaiheessa kaupunginhallituksen kanta seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan ja juridisen rakenteen muuttaminen asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kaupunki-strategiassa ja talousarviossa tytäryhteisölle asetetuista tavoitteista
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen, ellei muutos ole tekninen tai muutoin vähäinen
- toiminnan muuttaminen siten, että yhtiö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköaseman (in house) suhteessa kaupunkiin
- pääomarakenteen merkittävä muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei ole erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi

- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien mukaan lukien immateriaalioikeuksien hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen olennainen muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin tytäryhtiön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajien
- taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset
- merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut, toimitusjohtajan tai vastaavan valinta, palkkaus sekä tulospalkkiojärjestelmän käyttöönotto ja sen muutokset
- yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta tai vaihtaminen

Ennakkosuostumuksen antaminen käsitellään aina kirjallisesti kaupunginhallituksessa.

2.10 Konsernin sisäiset palvelut ja yhteiset periaatteet

Asiakirjojen säilytys

Tytäryhtiöiden pysyvästi säilytettävien asiakirjojen käsittelyssä ja säilyttämisessä noudatetaan kaupungin arkistotoimen ohjeita ja pysyvästi säilytettävät asiakirjat sijoitetaan kaupungin keskusarkistoon. Pysyvästi säilytettävien asiakirjojen osalta noudatetaan kaupunginarkiston ohjeita

Palvelut

Hankinta-, suunnittelu- ja muita sopimuksia tehdessään konserniyhteisöt pyrkivät konsernin kannalta edullisimpaan lopputulokseen.

Konserniyhteisö pyytää ulkopuolisia palveluja koskevat tarjoukset myös kaupungin ao. yksiköiltä ja muilta konserniyhteisöiltä.

Tietojärjestelmät ja tietosuoja

Kaupunkikonsernin yhteisöt käyttävät mahdollisuuksien mukaan samoja järjestelmiä sekä noudattavat yhteisiä tietohallinnon strategioita ja toimintaohjeita. Tytäryhteisöjen ja liikelaitosten tietojärjestelmät suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä kaupungin tietohallinnon kanssa.

Kaupungin tietosuojavastaava koordinoi ja ohjeistaa tarvittaessa konserniin kuuluvia tytäryhteisöjä. Vastuu tietosuoja-asetuksen toteuttamisessa on yhtiöllä.

Tukipalvelut

Tavoitteena on, että kaupungin/kaupunkikonsernin tukipalvelut tuottavat palveluja kaikille kaupunkikonsernin yhteisöille. Merkittäviin ulkopuolisiin tukipalveluiden ostoon tytäryhteisö hankkii konsernijohdon suostumuksen.

Tilat

Konserniyhteisö neuvottelee toimitilojen hankinnasta (osto/vuokraus) ja merkittävistä muutostöistä kaupungin tilapalveluyksikön kanssa ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Tilapalveluyksikkö koordinoi konsernin toimitilojen käyttöä tavoitteena sen tehostaminen ja kustannussäästö.

Materiaalipalvelut

Konserniyhteisö neuvottelee materiaalihankintoja tehdessään kaupungin vi-
ranhaltijoiden kanssa kaupungin hankintasopimusten hyödyntämiseksi myös konserniyhteisössä.

Konsernitilin käyttö

Kaupungin tytäryhteisöt käyttävät kaupungin konsernitiliä. Konsernitilin käytännön toimintaa hoitaa Loimijoen Kuntapalvelut Oy kaupungin talouspalvelujen ohjeiden mukaisesti.

Rahoitussalkun hallinta

Tytäryhtiöt ovat mukana kaupunkikonsernin rahoitussalkunhallinta palvelussa.

Julkiset hankinnat

Tytäryhteisön hallitus valvoo, että ne tytäryhteisöt, jotka ovat julkisista hankinnoista annetussa laissa määriteltyjä hankintayksikköjä, noudattavat julkisista hankinnoista annettuja säännöksiä ja ohjeita.

Tytäryhteisön hallitus ja toimitusjohtaja huolehtivat siitä, että tytäryhteisö ei menetä hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvaa sidosyksikköasemaansa suhteessa kaupunkiin.

Tytäryhteisön hallitus valvoo myös, että yhteisö noudattaa ns. harmaan talouden torjunnasta annettuja säännöksiä ja ohjeita.

Henkilöstö

Kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt noudattavat henkilöstöpolitiikassaan kaupungin henkilöstöstrategisia linjauksia kiinnittäen huomiota erityisesti seuraavien työnantajaimagon ja henkilöstön hyvinvoinnin ja työssä viihtymisen kannalta merkityksellisten ns. kriittisten menestystekijöiden toteuttamiseen ja kehittämiseen:

- työn tuottavuus ja vaikuttavuus
- esimiestyön laatu ja johtaminen
- toiminnan kannalta optimaalinen henkilöstön määrä ja rakenne
- kannustava palkkaus ja palkitseminen
- henkilöstön osaaminen ja ammattitaidon ylläpito ja kehittäminen
- henkilöstön työkyvyn ja työhyvinvoinnin kehittäminen

Henkilöstöjohtaminen perustuu vuorovaikutteiseen ja avoimeen johtamiskulttuuriin, jonka mukaisesti työnantaja mahdollistaa kaiken aikaa henkilöstölle osallistuminen työn ja työympäristön sekä oman ammattitaidon kehittämiseen.

Palvelutuotannon uudelleen järjestelyissä noudatetaan hyvää yhteistoimintatapaa. Ratkaisut ovat kuntatyönantajan ja henkilöstön kannalta tarkoituksenmukaisia.

Tytäryhtiöiden toimitusjohtajien kanssa tehdään johtajasopimus. Sopimus valmistellaan yhdessä konsernijohdon kanssa. Tytäryhtiön hallitus hyväksyy sopimuksen yhtiön puolesta.

Palkkapolitiikassa sekä siihen liittyvien henkilöstöetuuksien määrittelyssä konserniyhteisö noudattaa seuraavia periaatteita:

- henkilöstön palkkaus ja henkilöstöetuuudet ovat mahdollisuuksien mukaan rinnasteisia kaupungin vastaaviin nähden
- palkkapolitiikassa noudatetaan soveltuvin osin kaupungin palkkopolitiittisia periaatteita.

Työnantajayhdistykseen järjestäytyminen

Kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt liittyvät Avaintyönantajat Avainta ry:n jäseniksi. Avaintyönantajat AVAINTA ry on valtakunnallinen monitoimialainen yksityisen sektorin työnantajaedunvalvontajärjestö kuntien ja kuntayhtymien määräysvallassa oleville osakeyhtiöille ja säätiöille sekä kunnille palveluita tuottaville yksityisille yhtiöille ja muille yhteisöille.

Avainta sopii monialaisen työehtosopimuksen, joka kattaa mm. hallinto- ja toimistoalan-, sosiaali- ja terveydenhuollon, opetusalan ja teknisen alan henkilöstön

Eläkevakuutus

Kaupunkikonserniin kuuluvat yhteisöt hakeutuvat Kuntien eläkevakuutuksen (Keva) jäsenyhteisöksi.

2.11 Tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen

Hallituksen valinta on omistajan kannalta käytännössä merkittävin yksittäinen toimenpide, sillä hallitus toteuttaa omistajan yhtiölle asettamia tavoitteita ja yhtiön tarkoitusta. Hallintosäännössä määritellään konserniyhteisöjen jäsenten nimityskäytännöistä vastaavalle hallitukselle kuuluvat tehtävät ja vastuut. Konserniohjeissa puolestaan määritellään nimittämiskäytäntöjen lisäksi tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanoon liittyvät vaatimukset asiantuntemukselle, toimialatuntemukselle ja kokemukselle. Hallitukseen tulee nimittää naisia ja miehiä tasapuolisesti. Hallituksen jäsenten lukumäärän tulee mahdollistaa tehokas hallitustyöskentely. Varajäsenten tarpeellisuutta tulee aina erikseen arvioida yhtiön toiminnan näkökulmasta.

Kaupunginhallitus päättää hallitusjäsen ehdokkaiden nimeämisestä tytäryhteisöjen hallitukseen. Hallitusjäsen ehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasavolain mukaisesti tasapuolisesti naisia ja miehiä. Tytäryhteisöjen hallitukseen nimetään kuntakonsernin ulkopuolinen liiketoiminta/hallitusosaaja.

Tytäryhteisöjen hallituksella tulee kollektiivina olla toimialan tuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Hallitukselle valitaan varajäsenet, mikäli yhtiöjärjestys niin määrää. Hallituksen jäsenen toimikausi on määräaikainen, yleensä vuosi, ellei yhtiöjärjestyksessä taikka säännöissä toisin määrätä.

Hallituksen jäsen voi erota tehtävästään ennen toimikauden päättymistä ilmoittamalla siitä kirjallisesti hallitukselle ja sille toimielimelle, joka hänet on tehtävään valinnut.

Hallituksen jäsenen tehtävän tullessa avoimeksi kesken toimikauden hallituksen muut jäsenet huolehtivat siitä, että uusi jäsen valitaan jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Mikäli hallitus on avoimeksi tulleesta tehtävästä huolimatta päätösvaltainen, valinta voi tapahtua esimerkiksi seuraavassa varsinaisessa yhtiökokouksessa.

Hallituksen jäsenten kelpoisuus ja riippumattomuus

Hallituksen jäseneksi tai toimitusjohtajaksi valittavien henkilöiden tulee olla hyvämaineisia ja sopivia tehtävään.

Hallituksen jäseneksi valittavalla on oltava tehtävän edellyttämä pätevyys ja mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa tehtävän hoitamiseen. Hallituksen jäsenillä tulee olla riittävä toimialan, organisaation toiminnan sekä hallinnon ja johtamisen asiantuntemus. Hallituksen kokoonpanon tulisi heijastaa eri taustoja ja näkökulmia. Kaupunkikonsernin johto valitsee harkintansa mukaan edustajansa tytäryhteisöjen hallitukseen.

Hallituksen jäseneksi tai toimitusjohtajaksi ei voida valita oikeushenkilöä eikä alaikäistä tai sitä, jolle on määrätty edunvalvoja, jonka toimikelpoisuutta on rajoitettu tai joka on konkurssissa tai määrätty liiketoimintakieltoon.

Kaupunkikonserniin kuuluvan yhtiön toimitusjohtaja ei voi toimia toisen kaupunkikonserniin kuuluvan yhtiön hallituksen jäsenenä, paitsi oman yhtiön tytäryhtiön tai muutoin omistajaohjauksen kannalta tarkoituksenmukaisen yhtiön hallituksessa.

Toimitusjohtaja ei saa toimia oman yhtiön hallituksen jäsenenä.

2.12 Tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Konserniyhteisöjen tulee hyväksyä yhtiössä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet siten, että ne varmistavat, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kuntien omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisuus turvaten.

Lahjoman vastaiset periaatteet

Tytäryhteisö noudattaa kestityksen ja muun vieraanvaraisuuden tarjoamisessa ja vastaanottamisessa Keskuskauppakamarin antamia ohjeita. Tytäryhteisö noudattaa soveltuvin osin ulkopuolisten kustantamia matkoja ja mui-

ta taloudellisten etujen vastaanottamista ja antamista koskevia kaupungin mahdollisesti antamia ohjeita. Tytär-yhteisöt eivät saa antaa taloudellista tukea poliittiseen toimintaan.

Yhtiökokous

Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin päätöksentekuelin, jossa osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa ja jossa osakkeenomistajat osallistuvat yhtiön ohjaukseen ja valvontaan. Yhtiökokous päättää sille osakeyhtiölain, yhtiöjärjestyksen ja osakassopimuksen mukaan kuuluvista asioista.

Tilikauden aikana yhtiössä järjestetään yhtiöjärjestyksen mukainen varsinaisen yhtiökokous. Tarvittaessa järjestetään ylimääräisiä yhtiökokouksia tai osakkeenomistajan kokouksia.

Kaupunkia edustaa yhtiökokouksessa kaupunginhallituksen tai kaupunginjohtajan sen päätöksen nojalla määräämä edustaja. Yhtiön hallituksen jäsen tai varajäsen ei voi toimia kyseisen yhtiön yhtiökokousedustajana.

Yhtiön hallitus kutsuu yhtiökokouksen koolle. Yhtiökokouksen ajankohdasta neuvotellaan hyvissä ajoin kaupungin yhtiökokousedustajan kanssa.

Yhtiön toimitusjohtaja on läsnä yhtiökokouksessa. Yhtiön hallituksen puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan läsnäolo yhtiökokouksessa on suositeltavaa.

Yhtiökokouksen pöytäkirja on osakkeenomistajien saatavilla kahden viikon kuluessa yhtiökokouksesta, asunto-osakeyhtiön osalta kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta. Allekirjoitetusta pöytäkirjasta lähetetään jäljennös kaupungin yhtiökokousedustajalle sekä kaupunginjohtajalle ja talousjohtajalle.

Osakkeenomistajien kokous

Osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksen päätettävissä oleva asia voidaan kaikkien osakkeenomistajien suostumuksella päättää yhtiökokousta pitämättä osakkeenomistajien kokouksessa. Tätä menettelytapaa suositellaan käytettäväksi tapauksittain silloin, kun Forssan kaupunki on yhtiön ainoa osakkeenomistaja.

Hallituksen tehtävät

Tytär-yhteisön hallituksella on keskeinen tehtävä yhteisön hallinnon ja valvonnan järjestämisessä ja johtamisessa. Hallituksen tehtävät ja vastuut määräytyvät asianomaista yhteisöä koskevan lainsäädännön, yhtiöjärjestyksen, sääntöjen ja osakassopimuksen mukaisesti. Hallitus vastaa päätöksistään.

Tytäryhteisön hallitus edustaa myös kaupunkikonsernin johtoa yhteisön hallinnossa. Hallituksen toiminta on osa omistajaohjausta.

Hallitus

- huolehtii yhteisön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä (hallituksen yleistoimivalta)
- valitsee ja erottaa toimitusjohtajan
- määrittää toimitusjohtajan toimitusjohtajan toimisuhteen ehdot ja hyväksyy kirjallisen toimitusjohtajasopimuksen neuvoteltuaan kaupungin johdon kanssa
- käy toimitusjohtajan kanssa vuosittain kehityskeskustelut, joissa arvioidaan toimitusjohtajan toimintaa ja tehtävässä onnistumista, sekä raportoi näistä kaupungin johdolle
- vastaa yhteisön kirjanpidon ja sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä
- päättää yhteisön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavallisista ja laajakantoisista toimenpiteistä
- päättää yhteisön asioista sen mukaan kuin yhtiöjärjestyksessä, säännöissä, osakassopimuksessa tai muutoin yhteisön sisäisesti on toimitusjohtajan kanssa sovittu
- hallitus voi yksittäistapauksessa tai yhtiöjärjestyksen määräyksen nojalla tehdä päätöksen toimitusjohtajan yleistoimivaltaan kuuluvassa asiassa silloinkin, kun yhtiöllä on toimitusjohtaja
- edustaa yhteisöä ja kirjoittaa sen toiminimen
- antaa yhtiön toiminimen kirjoittamisoikeuden hallituksen jäsenelle tai muulle henkilölle yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaan
- kutsuu koolle yhtiö- ja vuosikokouksen
- valitsee hallituksen puheenjohtajan, ellei yhtiöjärjestyksessä, säännöissä taikka osakassopimuksessa ole toisin määrätty tai hallitusta valittaessa ole toisin päätetty.

Hallituksen työskentely ja päätöksenteko

Hallitus työskentelee ja tekee päätöksensä hallituksen kokouksissa. Suunnitelmallisen ja tehokkaan hallitustyöskentelyn varmistamiseksi konsernijohto suosittelee, että hallitus laatii työskentelyään varten työjärjestyksen.

Hallitus on kollektiivisesti vastuussa päätöksistään. Vastuu voi syntyä, vaikka jäsen on ollut poissa hallituksen kokouksesta. Korvausvastuu syntyy huolellisuusveloitteen laiminlyönnillä taikka rikkomalla lakia, yhtiöjärjestystä tai sääntöjä.

Puhelin- ja sähköpostikokoukset rinnastetaan tavanomaisiin kokouksiin ja niistä laaditaan normaaliin tapaan pöytäkirja.

Hallitus vahvistaa kirjallisesti yksittäisten hallituksen jäsenten erityistehtävät tai vastualueet, jos sellaisista on sovittu.

Toimitusjohtajalla on oikeus olla läsnä hallituksen kokouksissa ja käyttää niissä puhevaltaa.

Hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja ei saa osallistua hänen ja yhteisön välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn eikä osallistua yhteisön ja kolmannen välistä sopimusta koskevan asian käsittelyyn, jos hänellä on odotettavissa siitä olennaista etua, joka saattaa olla ristiriidassa yhteisön edun kanssa. Mitä edellä sanotaan sopimuksesta, koskee vastaavasti muita oikeustoimia sekä oikeudenkäyntejä sekä muuta puhevallan käyttämistä.

Hallituksen kokouksista laaditaan pöytäkirja, jonka kokouksen puheenjohtaja ja vähintään yksi hallituksen siihen valitsema jäsen allekirjoittavat. Hallitus voi myös päättää, että kaikki läsnäolijat allekirjoittavat pöytäkirjan. Sellaiset yhteisön ja sen omistajan taikka hallituksen jäsenen väliset sopimukset ja sitoumukset, jotka eivät kuulu yhteisön tavanomaiseen liiketoimintaan, merkitään tai liitetään hallituksen kokouksen pöytäkirjaan.

Pöytäkirjat numeroidaan juoksevasti ja säilytetään luotettavalla tavalla.

Hallituksen jäsenellä ja toimitusjohtajalla on oikeus saada eriävä mielipiteensä merkityksi pöytäkirjaan.

Hallituksen jäsenten on säilytettävä saamiaan asiakirjoja ja muuta tietoa huolellisesti ja niin, ettei ulkopuolisilla ole pääsyä liikesalaisuuksiksi katsottavaan tietoon.

Hallitus on päätösvaltainen, kun kokouksessa on läsnä yli puolet jäsenistä, jollei yhtiöjärjestyksessä, säännöissä taikka osakassopimuksessa edellytetä suurempaa määrää. Päätöstä ei kuitenkaan saa tehdä, ellei kaikille hallituksen jäsenille ole mahdollisuuksien mukaan varattu tilaisuutta osallistua asian käsittelyyn.

Hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide, jollei yhtiöjärjestyksessä, säännöissä taikka osakassopimuksessa edellytetä määräenemmistöä. Äänten mennessä tasan ratkaisee puheenjohtajan ääni. Hallituksen puheenjohtajan valinnassa äänten mennessä tasan puheenjohtaja valitaan arvalla, ellei hallitusta valittaessa tai yhtiöjärjestyksessä, säännöissä taikka osakassopimuksessa ole muuta määrätty.

Hallitus ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai toisen omistajan kustannuksella.

Hallitus tai hallituksen jäsen ei saa noudattaa sellaista yhtiö- ja vuosikokouksen tai yhteisön muun toimielimen päätöstä, joka on lainvastaisena pätemätön.

Hallituksen toimikunnat

Yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmän toimivuus vaatii, että hallitustyöskentely järjestetään mahdollisimman tehokkaalla tavalla. Hallituksen vastuulle kuuluvien asioiden valmistelua voidaan tehostaa hallituksen jäsenistä koostuvien toimikuntien perustamisella. Tällainen voi olla esimerkiksi rakennustoimikunta isoa rakennusprojektia varten. Toimikunta perustetaan hallituksen päätöksellä ja siitä ja sen tehtävistä tehdään merkintä pöytäkirjaan.

Toimikunta raportoi työstään säännöllisesti hallitukselle. Toimikunnan toiminnasta ja jäsenistä informoidaan toimintakertomuksessa.

Hallituksen toiminnan arviointi

Hallitustyöskentelyn tehokkuuden takaamiseksi hallituksen toimintaa ja työskentelytapoja arvioidaan säännöllisesti vähintään joka toinen vuosi. Arviointi voidaan toteuttaa sisäisenä itsearviointina tai käyttämällä ulkopuolista arvioijaa. Arvioinnin keskeisistä tuloksista raportoidaan konserniohjauksesta vastaavalle kaupunginjohtajalle.

Hallituksen puheenjohtaja

Hallituksen puheenjohtajan valitsee hallitus, jollei yhtiöjärjestyksessä, säännöissä tai osakassopimuksessa ole toisin määrätty tai hallitusta valittaessa ole toisin päätetty.

Hallituksen puheenjohtaja

- vastaa hallituksen kokoontumisesta tarvittaessa tai hallituksen jäsenen tai toimitusjohtajan sitä vaatiessa; hallituksen on suositeltavaa kokoontua vähintään 3 - 4 kertaa vuodessa
- johtaa hallituksen työskentelyä ja toimii kokouksessa puheenjohtajana sekä huolehtii siitä, että kokouksesta pidetään pöytäkirjaa
- seuraa toimitusjohtajan tehtäviä sekä valvoo, että toimitusjohtaja on tehtäviensä tasalla, ja hyväksyy toimitusjohtajan edustus- yms. menot, lomat ja muut vapaat
- huolehtii omalta osaltaan siitä, että merkittävistä ja periaatteellisista ratkaisuista on ennen hallituksen lopullista päätöstä hankittu konserniohjon ennakkosuostumus ja että muutenkin tytäryhteisössä noudatetaan tässä ohjeessa määriteltyjä periaatteita.

Konsernijohdon läsnäolo kokouksissa

Kaupunginjohtajalla ja talousjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus kaikkien tytäryhteisöjen hallitusten kokouksissa. Teknisellä johtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus Forssan vesihuoltoliikelaitoksen johtokunnan kokouksissa.

Tytäryhtiöt toimittavat etukäteen hallituksen, yhtiökokouksen tai vastaavan toimielimen kokouskutsut ja esityslistat sekä kokousten pöytäkirjat kaupunginjohtajalle ja niille viranhaltijoille, joilla on tytäryhtiön hallituksen kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus.

Toimitusjohtaja

Tytäryhteisöllä on osakeyhtiössä toimitusjohtaja ja muussa yhteisössä toiminnanjohtaja tai vastaava toiminnan juoksevista asioista vastaava toimihenkilö.

Jos toimitusjohtajan tehtävien päätoimiselle hoidolle ei ole perusteita, tehtävä voidaan järjestää ostopalveluna kaupunkikonsernin toiselta tytäryhteisöltä taikka ulkopuoliselta saman toimialan hyvin osaavalta taholta.

Toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa valitsee hallitus. Valinnassa kuullaan konsernijohtoa.

Toimitusjohtajan toimitus-suhteen keskeisistä ehdoista laaditaan kirjallinen toimitusjohtajasopimus, jonka hallitus hyväksyy ja jonka hallituksen puolesta allekirjoittaa hallituksen puheenjohtaja. Toimitusjohtaja ilmoittaa sivutoimensa hallituksen hyväksyttäväksi.

Eturistiriitojen välttämiseksi toimitusjohtaja ilmoittaa hallitukselle myös omat ja lähiomaisen omistukset ja hallintoelinten jäsenyydet saman toimialan yhteisöissä taikka muut sellaiset sidonnaisuudet, joilla voi olla vaikutusta toimitusjohtajan riippumattomuuden arvioinnissa. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös olennaisia muutoksia mainituissa seikoissa.

Toimitusjohtajalla voi olla apunaan johtoryhmä, jonka kokoonpanosta ja tehtävistä päättää toimitusjohtaja.

Toimitusjohtajan tehtäviä ovat muun muassa:

- hoitaa yhteisön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti (toimitusjohtajan yleistoimivalta)
- toteuttaa hallituksen hyväksymää strategiaa
- yhtiön liiketoimintojen suunnittelu, johtaminen ja valvonta
- yhtiön ylempien elinten, kuten hallituksen toimintojen valmistelu, esittely ja päätösten täytäntöönpano
- pitää hallituksen puheenjohtajan hyvin informoituna tytäryhteisön ti-

lanteesta

- yhtiön muun kuin hallituksen päätösvallassa olevan henkilöstön palvelukseen ottaminen
- huolehtia tavanomaisten hankinta- ja asiakassopimusten tekemisestä
- huolehtia osaltaan siitä, että ennen yhtiön sisäistä päätöksentekoa on riittävän ajoissa hankittu konsernijohtoon ennakkosuostumus
- päättää hallituksen valtuuttamana tai kiireellisissä tapauksissa yhteisön toiminnan laajuuteen ja laatuun nähden epätavallisista ja laajakantoisista toimenpiteistä sekä raportoi niistä, niin pian kuin se on mahdollista, hallitukselle ja konsernijohtolle
- vastata yhteisön kirjanpidon ja varainhoidon järjestämisestä lainmukaisella ja luotettavalla tavalla
- huolehtia siitä, että yhteisön kaupparekisteri- ja vastaavat rekisteritiedot ovat ajan tasalla
- huolehtia siitä, että yhtiön osake- ja osakasluettelot ovat ajan tasalla
- huolehtia siitä, että yhteisölle otetaan toimitusjohtajaa ja hallitusta koskevat vastuuvakuutukset
- edustaa yhteisöä tehtäviinsä kuuluvissa asioissa.

Toimitusjohtaja ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai toisen omistajan kustannuksella.

Toimitusjohtaja ei saa noudattaa sellaista yhtiö- ja vuosikokouksen tai muun yhteisön toimielimen päätöstä, joka on lainvastaisena pätemätön.

Johdon palkkaus, palkkiot ja muut etuudet

Hallituksen jäsenten kokous- ja vuosipalkkiot sekä muut etuudet määräytyvät kaupunginhallituksen hyväksymien perusteiden mukaisesti.

Mikäli hallituksen jäsenelle maksetaan kokous- ja vuosipalkkion lisäksi palkkioita myös muulla perusteella, niistä ilmoitetaan aina hallitukselle ja ne kirjataan hallituksen pöytäkirjaan.

Hallituksen jäsenet eivät voi olla osallisena tulospalkkio- ja muissa vastaavissa järjestelmissä.

Konsernijohto seuraa ja luo yhtenäisiä periaatteita noudatettavaksi tytäryhteisöjen toimitusjohtajien palkkauksessa ja muiden etujen myöntämisessä.

Vaitiolovelvollisuus ja asiakirjajulkisuus

Yhtiöissä noudatetaan osakeyhtiölakia. Yhtiön hallituksen jäsen, toimitusjohtaja, konsernijohtoon kuuluva viranhaltija tai muu kaupungin viranhaltija ei saa paljastaa ulkopuoliselle yhtiön liike- ja ammattisalaisuuteen kuuluvaa asiaa. Hallituksen jäseniä koskee osakeyhtiölain mukainen vahingon-

korvausvelvollisuus yhtiölle tai ulkopuoliselle tuotetusta vahingosta. Yhtiössä saatua tietoa ei saa käyttää yhtiön tai kolmannen osapuolen vahingoksi muussa kaupungin päätöksenteossa.

Yhtiötä koskeva asia tulee kaupungin hallinnossa vireille, kun yhtiön toimitusjohtaja taikka hallituksen puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ottaa yhteyttä konsernijohtoon tai päinvastoin. Yhtiön kaupungille toimittamat asiakirjat ovat julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetyllä tavalla.

2.13 Tiedottaminen

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kunnan on tiedotettava kunnan toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin kunnan osallistumisen yhteistoimintaan tai muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan

Yhteisön on annettava tiedotusta varten kaupungin keskushallintoon tiedotuksesta vastaavan viranhaltijan ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön tai säätiön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.

Yhteisön on myös oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan. Yhteisön tai säätiön on informoitava kuntaa ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kunnan puolella kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kunnan yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Vuosikertomuksen ja vastaavien tietojen katsotaan olevan yleisesti saatavilla, mikäli ne ovat yhtiön internet-sivuilla. Yhtiö selostaa toimintakertomuksessa yhtiön organisaation.

Tytäryhteisöjen tiedottamisesta vastaa toimitusjohtaja tai hänen määräämänsä toimihenkilö. Yhteisön tiedottaminen tukee konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa sekä noudattaa kaupungin viestintästrategiaa.

Tiedottamisessa noudatetaan kaupungin viestintäohjeita soveltuvin osin.

Toimitusjohtaja tai yhtiön päättämä muu edustaja selostaa vähintään kerran vuodessa yhtiön tärkeimpiä tapahtumia kaupunginhallitukselle ja kaupungin johtoryhmälle.

2.14 Kuntakonsernin tarkastus

2.14.1 Tilintarkastus

Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi valitaan kunnan tilintarkastusyhteisö, ellei tästä poikkeamiseen ole tytäryhteisöjen suureen lukumäärään tai muuhun tarkastuksen järjestämiseen perustuvaa syytä. Kaikkiin kunnan tytäryhteisöihin tulee valita tilintarkastaja, vaikka yhteisöä koskevat säännökset sallisivat myös toiminnantarkastajan valitsemisen. Asia tulee huomioida yhtiöjärjestyksessä.

2.14.2 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunta laatii suunnitelman konserniyhteisöjen tilintarkastuksen järjestämisestä tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä varten. Kaupunginhallitus nimeää tilintarkastajaehdokkaat yhtiökokouksissa ja säätiöiden vuosikokouksissa tehtävää päätöstä varten.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä tietoja valtuuston asettaminen tavoitteiden toteutumisen ja kuntakonsernin tulokellisuuden arviointia varten. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

2.14.3 Sisäinen tarkastus

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää ja saada tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.

2.15 Voimaantulo

Nämä ohjeet kumoavat Forssan kaupungin konserniohjeet sekä hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevat ohjeet (KVALT 27.2.2012 ja 27.5.2013).

Nämä ohjeet tulevat voimaan 1.10.2018